

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ГІМНАЗІЇ: ПРЕДМЕТНІ ЗНАННЯ І МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ

Липа Ванда,

*учитель-методист, учитель англійської мови
гімназії міжнародних відносин № 323 з поглибленим вивченням
англійської мови м. Києва, Україна*

Інтеграція національної системи освіти у загальноєвропейську пов'язується з навчанням іноземних мов, що відповідає основним принципам державної освітньої політики в Україні. Загальна стратегія навчання іноземних мов у сучасних умовах визначається потребами суспільства та рівнем розвитку лінгвістичних, психолого-педагогічних і суміжних наук. Цією стратегією є комунікативний підхід, який зумовлює практичну мету навчання іноземних мов, а саме: оволодіння іншомовним міжкультурним спілкуванням. Для реалізації цієї стратегії учителі гімназії міжнародних відносин № 323 м. Києва на уроках іноземної мови використовують міжпредметні зв'язки як один із засобів формування компетентного випускника нової української школи.

З історії дидактики знаємо, що першим до проблеми міжпредметних зв'язків звернувся Я. А. Коменський, який зазначав, що початкова школа повинна вчити не тільки читанню, письму і лічбі, а й надавати корисний дітям матеріал, який додається до фонду загальних знань. Школа, за його словами, має стати майстернею, де проходить взаємне навчання, обговорення¹. Досвід методистів свідчить про можливість розв'язання проблеми впровадження міжпредметних зв'язків на уроках англійської мови. Наприклад, Н. Трубанєва розробила інтегрований курс «Англійська мова і навколишній світ»². М. Метьолкіна практично застосувала систему уроків, які спрямовано на реалізацію міжпредметних зв'язків між трудовим навчанням та англійською мовою³, яка вважає, що особливість навчальної діяльності з оволодіння іноземною мовою як навчальним предметом полягає в тому, що здобувач освіти водночас є суб'єктом двох видів діяльності – навчальної та іншомовної, мовленнєвої.

Серед передових методів у процесі навчання англійської мови значна увага приділяють міжпредметним зв'язкам, які ґрунтуються на особистісно орієнтованому підході до учнів, що спрямований на розвиток не лише творчого потенціалу, а й на вміння мислити та швидко реагувати, удоско-

налюючи комунікативні навички. «Мовна освіта як мета, процес і результат, за Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти, – зазначає Г. Васьківська, – має формувати освічену й творчу особистість, котра вміє використовувати здобуті знання в професійних ситуаціях, розуміє, що вдосконалення культури спілкування (особливо – за умов полікультурного суспільства та з огляду на діалог культур) задіює процеси самопізнання, збуджує самоактуалізацію, спрямовує самореалізацію в русло інтеграції, викликаної новітнім інтелектуально-освітнім і науково-технологічним середовищем⁴ (с. 34)». За умови використання міжпредметних зв'язків на уроці підвищується результативність навчання, стимулюється вивчення, розумова та творча активність учнів, підвищується цікавість до вивчення іноземної мови. Словом, як зазначають науковці, міжпредметність і метапредметність уможлиблює формування цілісної біопсихосоціокультурної особистості, є інструментами розвантаження та оптимізації навчальних програм⁵.

Водночас дослідники теорії використання міжпредметних зв'язків стверджують, що для роботи за новими підходами необхідно змінити свої особисті підходи до навчання: потрібно бути компетентним, креативним, ефективним творцем уроку. Коли в учня і вчителя з'явиться досвід подібної роботи, то уроки проходять набагато легше, цікавіше, а підготовка до них не забиратиме багато часу. Міжпредметні зв'язки у вивченні мови суттєво підвищують рівень викладання, сприяють вихованню всебічно розвиненої компетентісно спрямованої особистості, яка зможе здобувати знання та застосовувати їх у практичній діяльності. Викладання знань з урахуванням міжпредметних зв'язків допоможе вчителю розкрити єдність між теорією мови і практикою її застосування, повно та всебічно показати гімназістам широку сферу функціонування мови, сприятиме підготовці їх до розуміння, а згодом і розв'язання сучасних завдань на основі застосування мовленнєвих умінь.

Учителі гімназії на уроках іноземних мов активно застосовують міжпредметні зв'язки як один із засобів формування конкурентоспроможного випускника. Викладання іноземних мов у гімназії здійснюється у взаємодії вивчення англійської мови з французькою та німецькою мовами. Активно впроваджуються елементи Оксфордської і Кембриджської методик навчання іноземній мові. Використовуючи міжпредметні зв'язки, учні готують постери (малюнки, схеми, апікації, використовують фото членів родини, роблять підписи, які застосовують як опори при мовленні). На уроках постійно застосовуються різноманітні усні та письмові вправи, тестові завдання, ігри, пісні, лічилки.

Працюючи за темою «Travelling», Учителі гімназії спонукають учнів до висловлювання своїх вражень, почуттів та емоцій від мандрівок; до аргументування власної точки зору; організують на уроці парну, групову роботу, здійснюючи міжпредметні зв'язки з географією, економікою, історією, основами здоров'я; формують лінгвістичні, соціокультурні, мовленнєві, загальнонавчальні компетентності. Цікавою для учнів є тема «Modern Technology». Вони залюбки дають характеристику сучасним гаджетам, визначають їх переваги та недоліки, акцентуючи увагу на безпе-

ку в Інтернеті. Учителі іноземної мови заохочують учнів до активного обміну інформацією в усному та писемному мовленні; у такий спосіб здійснюються зв'язки з предметами: інформаційні технології, охорона здоров'я, фізика, що дає можливість набувати в процесі роботи на уроці лінгвістичних, мовленнєвих, загальнонавчальних компетентностей.

Англійська граматики логічна та цікава для розуміння, коли учителі використовують аналогії з граматику української мови. Так, пояснюючи учням таке граматичне явище як Present Participle та Past Participle, вчителі використовують граматику української мови, оскільки Present Participle відповідає граматичним ознакам дієприкметника активного стану теперішнього часу та дієприкметнику недоконаного виду; Past Participle – відповідає українському дієприкметнику пасивного стану минулого часу. Тому вчителі, опрацьовуючи цей граматичний матеріал, використовують зв'язок з українською мовою, формуючи в учнів лінгвістичні компетентності.

На уроках англійської літератури, при вивченні балади Роберта Стівенсона «Вересовий трунок» учні ознайомлюються з особливістю шотландської легенди, її бекграундом, з інтонаційним малюнком, мелодикою при читанні; аналізують художні прийоми в українському перекладі та оригіналі з метою розкриття образів балади, тим самим реалізуються міжпредметні зв'язки із зарубіжною літературою, історією, географією, українською мовою та літературою.

На уроках країнознавства учні вивчають історію, культуру, традиції та звичаї Англії, отримують знання про культурні реалії народу певної країни, пов'язаних з минулим та сучасністю, умовами життя, нормами поведінки, традиціями, звичаями та соціальними правилами. Учителі спонукають учнів до застосування проектних технологій, формуючи проектне мислення, яке передбачає співпрацю в команді, вміння презентувати свої результати, формуючи такі компетентності як соціокультурну, мовленнєву, лінгвістичну, ініціативність і підприємливість.

Викладаючи англійську та американську літературу в 10-х та 11-х класах, учителі стимулюють інтерактивні методи роботи: дискусію, обговорення, пошук різних джерел інформації, висловлення думок що дає можливість розвитку в учнів лінгвістичних, мовленнєвих, соціокультурних компетентностей.

В умовах сучасного середовища потребу у формуванні готовності до іншомовного спілкування з зарубіжними партнерами відчують фахівці економічної, виробничої, наукової, маркетингової, інформаційної сфери. Тому у гімназії приділяється увага розвитку ділового англійського мовлення, де широко використовуються міжпредметні зв'язки. Для оволодіння мовленнєвою компетентністю у сфері ділового спілкування та збагачення лексичного запасу через розширення ситуацій спілкування, вчителі на уроках ділової англійської мови заохочують своїх учнів до участі в ділових та рольових іграх, які допомагають підвищувати самооцінку, здійснюючи МП з географією, економікою, риторикою, основами здоров'я. На уроках французької мови, подорожуючи разом з героями казок Шарля Перро, учні вивчають культурні реалії Франції; знаходять схожі та відмінні риси в культурах українського та французького народів, звичаях та традиціях, стилях життя, фор-

муючи мовленнєву, соціокультурну компетентності. На уроках німецької мови, пояснюючи граматичні явища, вчителі спираються на англійську та українську мови. Вивчаючи Німеччину, учні ознайомлюються з її географічним положенням, історією, культурою народу; набувають життєво важливі мовленнєві компетентності при зустрічі з носіями мови.

Отже, на уроках французької та німецької мов застосовуються міжпредметні зв'язки з англійською та українською мовами, зарубіжною літературою, географією, економікою, історією, що сприяє розвитку конкурентоспроможності випускника у сучасному інтерактивному середовищі. Результатом використання міжпредметних зв'язків є творча співпраця учителя та учнів, їх самореалізація та самовдосконалення на уроках іноземної мови в умовах створення ефективного інноваційного середовища в гімназії.

¹ За: Швець Є. С. Впровадження міжпредметних зв'язків на уроках англійської мови в початковій школі. URL: http://www.ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_51/27.pdf

² Трубанева Н. Н. Інтегрований курс «Англійська мова і навколишній світ» для початкової школи. *Иностранный язык в школе*. 1990. № 2. С. 16–21.

³ Метьолкіна М. О. Конструювання з паперу в навчально-виховному процесі з англійської мови в 1-му класі. *Рідна школа*. 2002. № 8-9. С. 38–41.

⁴ Васьківська Г. О. Формування комунікативної компетентності особистості як основна проблема сучасної лінгводидактики. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк : ЧНУ імені Лесі Українки, 2016. Вип. 1(303). Т. 1. С. 33–38.

⁵ *Формування змісту профільного навчання: теоретико-методологічний аспект* : кол. монограф. / [авт. кол.: Г. О. Васьківська, В. І. Кизенко, С. В. Косянчук, О. В. Барановська та ін.]. Київ, 2018. 260 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/713853/>